TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. rugsėjo 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Direktyva 2002/65/EB – Nuotoliniu būdu sudaroma vartojimo paskolos sutartis – Teisė atsisakyti sutarties – Teisės atsisakyti sutarties įgyvendinimas po to, kai aiškiu vartotojo prašymu sutartis yra visiškai įvykdyta – Informacijos apie teisę atsisakyti sutarties pateikimas vartotojui“

Byloje C-143/18

dėl *Landgericht Bonn* (Bonos apygardos teismas, Vokietija) 2018 m. vasario 9 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. vasario 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Antonio Romano,

Lidia Romano

prieš

DSL Bank – DB Privat- und Firmenkundenbank AG įstaigą, anksčiau – *DSL Bank – Deutsche Postbank AG* padalinys,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen ir M. Safjan (pranešėjas),

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *DSL Bank – DB Privat- und Firmenkundenbank AG įstaiga*, atstovaujamo *Rechtsanwalt* A. Menkel,

– Vokietijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos T. Henze, M. Hellmann, E. Lankenau ir A. Berg, vėliau – M. Hellmann, E. Lankenau ir A. Berg,

– Europos Komisijos, atstovaujamos F. Erlbacher ir C. Valero,

susipažinęs su 2019 m. kovo 28 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 90/619/EEB, 97/7/EB ir 98/27/EB (OL L 271, 2002, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 321) 4 straipsnio 2 dalies, 5 straipsnio 1 dalies, 6 straipsnio 1 dalies antros pastraipos antros įtraukos, 2 dalies c punkto ir 6 dalies bei 7 straipsnio 4 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Antonio Romano ir Lidia Romano ginčą su *DSL Bank – DB Privat- und Firmenkundenbank AG įstaiga*, anksčiau – *DSL Bank – Deutsche Postbank AG* padalinys (toliau – *DSL Bank*), dėl A. Romano ir L. Romano teisės atsisakyti sutarties, susijusios su pagrindinės bylos šalių sudaryta paskolos sutartimi, įgyvendinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2002/65 1, 3, 12–14, 23 ir 24 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(1) Siekiant vienos bendros rinkos tikslų, svarbu imtis priemonių, skirtų laipsniškai šiai rinkai įtvirtinti. Šios priemonės turi padėti užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą, vadovaujantis [EB] 95 ir 153 straipsniais.

<…>

(3) <…> Užtikrinant pasirinkimo laisvę, kuri yra svarbiausia vartotojų teisė, ir siekiant padidinti vartotojų pasitikėjimą nuotoline prekyba, būtina aukšto lygio vartotojų apsauga.

<…>

(12) Valstybėse narėse priimtos prieštaraujančios ar skirtingos vartotojų apsaugos taisyklės, reglamentuojančios nuotolinę prekybą vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis, apsunkintų vidaus rinkos veikimą ir įmonių konkurenciją rinkoje. Todėl šioje srityje Bendrijos lygiu būtina priimti bendras taisykles, užtikrinančias, kad bendra vartotojų apsauga valstybėse narėse nemažės.

(13) Siekiant užtikrinti laisvą finansinių paslaugų judėjimą, šia direktyva turėtų būtų garantuota aukšto lygio vartotojų apsauga. Šia direktyva derinamose srityse, jei joje nėra konkrečiai nurodyta kitaip, valstybės narės turėtų priimti tik tokias nuostatas, kokios numatytos šioje direktyvoje.

(14) Ši direktyva taikoma visoms finansinėms paslaugoms, kurias galima teikti nuotoliniu būdu. Tačiau tam tikras finansines paslaugas reglamentuoja specifinės Bendrijos teisės aktų nuostatos, kurios ir toliau taikomos toms finansinėms paslaugoms. Tačiau turėtų būti nustatyti nuotolinę prekybą tokiomis paslaugomis reglamentuojantys principai.

<…>

(23) Siekiant optimalios vartotojo apsaugos, svarbu, kad vartotojas būtų pakankamai informuotas apie šios direktyvos nuostatas ir bet kokius šioje srityje taikomus profesinės etikos kodeksus bei apie tai, kad jis turi teisę atsisakyti sutarties.

(24) Kai teisė atsisakyti sutarties nėra taikoma dėl to, kad vartotojas yra aiškiai paprašęs vykdyti sutartį, paslaugos teikėjas turėtų apie šį faktą informuoti vartotoją.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnio „Tikslas ir taikymo sritis“ 1 dalyje nurodyta:

„Šios direktyvos tikslas – suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su nuotoline prekyba vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis.“

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje „Sąvokų apibrėžimai“ numatyta:

„Šioje direktyvoje:

a) „nuotolinė sutartis“ – tai bet kokia su finansinėmis paslaugomis susijusi sutartis, sudaryta paslaugų teikėjo ir vartotojo pagal paslaugų teikėjo organizuotą nuotolinės prekybos ar paslaugų teikimo sistemą, kai jis tos sutarties tikslais išimtinai naudojasi viena ar daugiau nuotolinio ryšio priemonių iki tos sutarties sudarymo ir ją sudarydamas;

b) „finansinė paslauga“ – tai bet kokia bankinio, kreditinio, draudimo, asmeninės pensijos, investicinio ar mokamojo pobūdžio paslauga;

c) „paslaugos teikėjas“ – tai bet koks fizinis ar juridinis asmuo, valstybinis ar privatus, kuris, versdamasis savo komercine ar profesine veikla, yra pagal nuotolines sutartis teikiamų paslaugų teikėjas;

d) „vartotojas“ – bet koks fizinis asmuo, kuris šios direktyvos numatomose nuotolinėse sutartyse veikia siekdamas tikslų, nesusijusių su jo užsiėmimu, verslu ar profesija;

<…>“

6 Tos pačios direktyvos 3 straipsnis „Informacija, vartotojui pateikiama prieš sudarant nuotolinę sutartį“ suformuluotas taip:

„1. Prieš tam tikrą laiką iki vartotojas susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos, jam pateikiama ši informacija, susijusi su:

<…>

3) nuotoline sutartimi:
   a) teisės atsisakyti sutarties pagal 6 straipsnį buvimas arba nebuvimas ir, jei teisė atsisakyti sutarties taikoma, – jos trukmė ir realizavimo sąlygos, įskaitant informaciją apie sumą, kurią vartotojui gali reikėti sumokėti pagal 7 straipsnio 1 dalį, bei apie tos teisės nepanaudojimo pasekmes;

<…>

2. 1 dalyje nurodyta informacija, kurios komercinė paskirtis turi būti aiškiai nurodyta, aiškiai ir suprantamai pateikiama bet kokiu naudojamoms nuotolinio ryšio priemonėms tinkamu būdu, deramai atsižvelgiant būtent į sąžiningumo komerciniuose sandoriuose principus bei principus, reglamentuojančius tokių asmenų kaip nepilnamečiai, kurie pagal valstybių narių teisės aktus negali išreikšti savo sutikimo, apsaugą.

<…>“

7 Direktyvos 2002/65 4 straipsnyje „Papildomi reikalavimai informacijai“ numatyta:

„1. Jei Bendrijos teisės aktuose yra finansines paslaugas reglamentuojančių nuostatų, kuriose nustatomi 3 straipsnio 1 dalyje išvardintus reikalavimus papildantys reikalavimai išankstinei informacijai, šie reikalavimai ir toliau yra taikomi.

2. Kol vyksta tolesnis derinimas, valstybės narės gali taikyti ar priimti griežtesnes nuostatas dėl reikalavimų išankstinei informacijai, kai tos nuostatos neprieštarauja Bendrijos teisei.

3. Valstybės narės pateikia Komisijai nacionalinių nuostatų dėl šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų reikalavimų išankstinei informacijai tekstus, kai šie reikalavimai papildo 3 straipsnio 1 dalyje išvardintus reikalavimus. Komisija atsižvelgia į pateiktų nacionalinių nuostatų tekstus, rengdama 20 straipsnio 2 dalyje nurodytą ataskaitą.

4. Komisija, visomis priemonėmis siekdama užtikrinti aukšto lygio skaidrumą, užtikrina, kad informacija apie jai pateiktas nacionalines nuostatas galėtų naudotis vartotojai ir paslaugų teikėjai.“

8 Šios direktyvos 5 straipsnyje „Sutarties terminų ir sąlygų bei išankstinės informacijos pateikimas“ nurodyta:

„1. Paslaugų teikėjas visus sutarties terminus ir sąlygas bei informaciją, nurodytą 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnyje, perduoda vartotojui popieriuje ar kitoje klientui prieinamoje patvarioje laikmenoje prieš tam tikrą laiką iki vartotojas susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos.

2. Paslaugos teikėjas, sudaręs sutartį, nedelsdamas įvykdo savo įsipareigojimą pagal 1 dalį, jei sutartis yra sudaryta vartotojo prašymu naudojantis nuotolinio ryšio priemonėmis, kurios neleidžia sutarties terminų ir sąlygų bei informacijos pateikti vadovaujantis 1 dalimi.

<…>“

9 Minėtos direktyvos 6 straipsnyje „Teisė atsisakyti sutarties“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas turėtų 14 kalendorinių dienų terminą atsisakyti sutarties be netesybų ir nenurodydamas jokios priežasties. <…>

Sutarties atsisakymo terminas pradedamas skaičiuoti:

– arba nuo tos dienos, kai sudaroma nuotolinė sutartis <…>, arba

– nuo tos dienos, kai vartotojas gauna sutarties terminus ir sąlygas bei informaciją pagal 5 straipsnio 1 ar 2 dalį, jei tai įvyksta vėliau, nei pirmojoje įtraukoje nurodyta data.

<…>

2. Teisė atsisakyti sutarties netaikoma:

<…>

c) sutartims, kurias tiesioginiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdę vartotojui nepasinaudojus teise atsisakyti sutarties.

3. Valstybės narės gali numatyti, kad teisė atsisakyti sutarties netaikoma:

a) kreditams, kuriais visų pirma siekiama įgyti ar išlaikyti nuosavybės teises į žemę arba į esamą ar statomą pastatą, arba siekiama atlikti pastato atnaujinimą ar pagerinimus;

b) kreditams, apsaugotiems nekilnojamojo turto hipoteka arba su nekilnojamuoju turtu susijusia teise <…>;

<…>

6. Jei vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti sutarties, jis iki atitinkamo termino pabaigos apie tai praneša laikydamasis praktinių nurodymų, pateiktų pagal 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto d papunktį, priemonėmis, kurias galima įrodyti pagal nacionalinę teisę. Laikoma, kad terminas neuždelstas, jei pranešimas (jei jis yra rašytinis ar yra kitokioje patvarioje laikmenoje, su kuria gali susipažinti gavėjas) pristatomas iki termino pabaigos.

<…>“

10 Tos pačios direktyvos 7 straipsnyje „Apmokėjimas už paslaugą, suteiktą prieš nutraukiant sutartį“, numatyta:

„1. Kai vartotojas pagal 6 straipsnio 1 dalį pasinaudoja teise atsisakyti sutarties, jis pernelyg nedelsdamas turėtų sumokėti už paslaugą, kurią paslaugos teikėjas faktiškai suteikė pagal sutartį. Sutarties vykdymas gali prasidėti tik vartotojui davus sutikimą. <…>

<…>

3. Paslaugos teikėjas negali reikalauti, kad vartotojas sumokėtų kokią nors sumą pagal 1 dalį, išskyrus atvejus, kai jis gali įrodyti, kad vartotojas apie mokėtiną sumą buvo tinkamai informuotas pagal 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunktį. Tačiau jokiu atveju jis negali reikalauti tokio mokėjimo, jei jis be išankstinio vartotojo prašymo yra pradėjęs vykdyti sutartį prieš pasibaigiant 6 straipsnio 1 dalyje numatytam sutarties atsisakymo terminui.

4. Paslaugos teikėjas, pernelyg nedelsdamas ir ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų, grąžina vartotojui bet kokias iš jo pagal nuotolinę sutartį gautas sumas, išskyrus 1 dalyje nurodytą sumą. Šis terminas prasideda nuo dienos, kai paslaugos teikėjas gauna pranešimą apie atsisakymą sudaryti sutartį.

5. Vartotojas, ilgai nedelsdamas ir ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų, grąžina paslaugos teikėjui bet kokias iš jo gautas sumas ir (ar) turtą. <…>“

11 Direktyvos 2002/65 11 straipsnyje „Sankcijos“ nustatyta:

„Valstybės narės numato atitinkamas sankcijas tuo atveju, kai paslaugos teikėjas nesilaiko pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų.

Tam tikslui jos gali konkrečiai numatyti, kad vartotojas gali bet kuriuo metu nemokamai ir be netesybų atšaukti sutartį.

Šios sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

Vokietijos teisė

12 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 312b straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Nuotolinės sutartys“ yra sutartys dėl prekių tiekimo arba paslaugų teikimo, įskaitant finansines paslaugas, sudaromos tarp verslininko ir vartotojo naudojant išimtinai nuotolinio ryšio priemones, išskyrus atvejus, kai sutartis sudaroma ne pagal nuotolinės prekybos ar paslaugų teikimo sistemą. Pirmame sakinyje minimos „finansinės paslaugos“ yra bankininkystės paslaugos ir bet kokios paslaugos, susijusios su kreditu, draudimu, asmenų pensijomis, investicijomis ar mokėjimais.“

13 BGB 132d straipsnyje nurodyta:

„1. Nuotolinės sutarties atveju vartotojas turi teisę jos atsisakyti pagal 355 straipsnį. <…>

2. Nukrypstant nuo 355 straipsnio 2 dalies pirmo sakinio, teisės atsisakyti sutarties terminas nepradedamas skaičiuoti, kol bus įvykdyta informavimo pareiga pagal 312c straipsnio 2 dalį, <…> o paslaugų sutarties atveju jis pradedamas skaičiuoti ne anksčiau kaip sutarties sudarymo dieną.

3. Paslaugų teikimo atveju teisė atsisakyti sutarties išnyksta ir šiais atvejais:

1) finansinės paslaugos atveju – jei tiesioginiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios sutartį vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti;

<…>

5. Teisė atsisakyti sutarties taip pat netaikoma nuotolinių sutarčių atveju, kai atsisakymo ir grąžinimo teisė pagal 355 arba 356 straipsnį vartotojui priklauso remiantis 495, 499–507 straipsniais. Tokioms sutartims pagal analogiją taikoma 2 dalis.

6. Nukrypstant nuo 357 straipsnio 1 dalies, dėl finansinių paslaugų sudarytų nuotolinių sutarčių atvejais vartotojas pagal nuostatas dėl įstatyme numatytos teisės atsisakyti sutarties privalo sumokėti kompensaciją už suteiktą paslaugą tik tada, jei prieš sudarant sutartį jis buvo informuotas apie šį teisinį padarinį ir jei aiškiai sutiko, kad verslininkas pradėtų teikti paslaugą prieš pasibaigiant sutarties atsisakymo terminui.“

14 BGB 346 straipsnyje nurodyta:

„1. Jei viena sutarties šalis remiasi sutarties ar įstatymo nuostata dėl sutarties atsisakymo, atsisakius sutarties turi būti grąžinta tai, kas suteikta, ir faktiškai gauta nauda.

2. Vietoj grąžinimo skolininkas privalo sumokėti kompensaciją, jeigu:

1) grąžinimas neįmanomas dėl to, kas įsigyta, pobūdžio <…>;

Jei sutartyje numatyta priešpriešinė paslauga, į ją turi būti atsižvelgta apskaičiuojant kompensaciją; jei kompensacija mokėtina už naudą, gautą iš paskolos, gali būti pateikti įrodymai, jog naudos vertė buvo mažesnė.“

15 BGB 355 straipsnio 3 dalyje buvo numatyta:

„Teisė atsisakyti sutarties išnyksta praėjus šešiems mėnesiams po sutarties sudarymo. Prekių tiekimo atveju terminas prasideda ne anksčiau kaip jų pristatymo gavėjui dieną. Nukrypstant nuo pirmo sakinio, teisė atsisakyti sutarties neišnyksta, jeigu vartotojui nebuvo tinkamai pranešta apie jo teisę atsisakyti sutarties, o finansinių paslaugų nuotolinių sutarčių atveju – jeigu verslininkas tinkamai neįvykdė savo pareigų informuoti pagal 312c straipsnio 2 dalies 1 punktą.“

16 BGB 495 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Vartojimo paskolos sutarties atveju paskolos gavėjas turi teisę jos atsisakyti pagal 355 straipsnį.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

17 2007 m. spalio mėn. A. Romano ir L. Romano sudarė su kredito įstaiga *DSL Bank* paskolos sutartį, skirtą finansuoti nekilnojamajam turtui, kuriuo jie naudojosi kaip privatūs asmenys.

18 Šioje sutartyje, susijusioje su paskola, kuriai taikomas anuitetinis paskolos mokėjimo būdas, palūkanų norma buvo nustatyta iki 2017 m. gruodžio 31 d. Minėtoje sutartyje buvo numatyta, kad paskolos gavėjas iš pradžių grąžina 2 % paskolos sumos, o vėliau kas mėnesį moka 548,53 EUR sumą, kuri apima palūkanas ir dalį paskolos sumos. Paskola turėjo būti pradėta grąžinti 2007 m. lapkričio 30 d., sumokant pirmąją mėnesinę įmoką. Paskola buvo suteikta su sąlyga, kad, siekiant ją garantuoti, finansuojamas nekilnojamasis turtas bus įkeistas.

19 Sutarties sudarymo procedūra vyko taip, kaip nurodyta toliau.

20 *DSL Bank* perdavė A. Romano ir L Romano iš anksto parengtą dokumentą „paskolos paraiška“ kartu su informaciniu dokumentu dėl teisės atsisakyti sutarties, paskolos suteikimo sąlygų apžvalga, bendrosiomis finansavimo sąlygomis ir dokumentu „Informacija ir atmintinė vartotojui apie būsto statybos paskolą“.

21 Minėtame informaciniame dokumente dėl teisės atsisakyti sutarties patikslinta, kad „sutarties atsisakymo teisė išnyksta anksčiau, jeigu sutartis visiškai įvykdoma ir paskolos gavėjas aiškiai su tuo sutinka“.

22 A. Romano ir L. Romano pasirašė paskolos paraišką, informacinį dokumentą dėl teisės atsisakyti sutarties ir atmintinės vartotojui apie būsto statybos paskolą gavimo patvirtinimą; vieną šių pasirašytų dokumentų egzempliorių jie nusiuntė *DSL Bank*. Vėliau šis laišku sutiko patenkinti A. Romano ir L. Romano paskolos paraišką.

23 A. Romano ir L. Romano pateikė sutartą garantiją. *DSL Bank* pastarųjų prašymu išmokėjo jiems paskolą. Paskui A. Romano ir L. Romano pradėjo grąžinti sutartas sumas.

24 2016 m. birželio 8 d. laišku A. Romano ir L. Romano pareiškė pasinaudojantys teise atsisakyti sutarties, sudarytos 2007 m., ir nurodė, kad informacinis dokumentas dėl teisės atsisakyti sutarties neatitinka Vokietijos teisės aktų.

25 Kadangi *DSL Bank* užginčijo šios A. Romano ir L. Romano teisės įgyvendinimą, jie kreipėsi į *Landgericht Bonn* (Bonos apygardos teismas, Vokietija) su prašymu pripažinti, kad dėl to, jog atsisakyta sutarties, *DSL Bank* nebegali remtis savo teisėmis pagal atitinkamą paskolos sutartį. Be to, A. Romano ir L. Romano reikalavo iš *DSL Bank* grąžinti jiems iki sutarties atsisakymo sumokėtas sumas ir kompensaciją už jų naudojimą.

26 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama paskolos sutartis yra nuotolinė sutartis dėl finansinių paslaugų, kaip tai suprantama pagal BGB 312b straipsnį.

27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad šio sprendimo 21 punkte nurodytas paaiškinimas, pateiktas informaciniame dokumente dėl teisės atsisakyti sutarties ir susijęs su šios teisės išnykimu, grindžiamas BGB 312 d straipsnio 3 dalies 1 punktu, kuriuo į Vokietijos teisę perkeltas Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktas. Tačiau pagal *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) jurisprudenciją ši BGB nuostata netaikoma vartojimo paskolos sutartims, įskaitant sutartis, sudarytas nuotoliniu būdu. Kalbant apie šias sutartis, pažymėtina, kad vartotojas turi teisę atsisakyti sutarties, kuri numatyta ne BGB 312d straipsnio 3 dalies 1 punkte, o BGB 355 straipsnio 3 dalyje, siejamoje su jo 495 straipsnio 1 dalimi. Minėtoje 355 straipsnio 3 dalyje, viena vertus, numatyta, kad teisė atsisakyti sutarties neišnyksta, jeigu vartotojas nebuvo tinkamai informuotas apie jo teisę atsisakyti sutarties, ir, kita vertus, joje nenumatytas šios teisės išnykimas tuo atveju, kai aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios sutartį, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti.

28 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar šio sprendimo 21 punkte nurodytas paaiškinimas, susijęs su teisės atsisakyti sutarties išnykimu, yra teisingas ir ar vartotojas buvo tinkamai informuotas apie savo teisę.

29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad pranešimo apie teisę atsisakyti sutarties tekstą galima laikyti pakankamai aiškiu ir tiksliu vidutinio vartotojo, kaip jis apibrėžtas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, t. y. vartotojo, kuris yra pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus, atsižvelgiant į visas svarbias faktines aplinkybes ir visas per derybas dėl sutarties nurodytas aplinkybes, atžvilgiu. Vis dėlto šis teismas mano, kad šis pranešimas nėra pakankamai aiškus ir tikslus vidutiniam vartotojui, kaip jis apibrėžtas Vokietijos teismų praktikoje, kuri susijusi su vartotoju, mažiau informuotu teisės srityje.

30 Manydamas, kad sprendimas pagrindinėje byloje priklauso nuo Direktyvos 2002/65 nuostatų išaiškinimo, *Landgericht Bonn* (Bonos apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata ar tokia praktika, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias nuotoliniu būdu sudarytose paskolos sutartyse nenumatomas teisės atsisakyti sutarties netaikymas tuo atveju, kai aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios sutartį, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti?

2. Ar Direktyvos 2002/65 4 straipsnio 2 dalį, 5 straipsnio 1 dalį, 6 straipsnio 1 dalies antros pastraipos antrą įtrauką ir 6 dalį reikia aiškinti taip, kad, kiek tai susiję su nacionalinėje teisėje pagal Direktyvos 2002/65 5 straipsnio 1 dalį ir 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunktį numatytos informacijos tinkamu gavimu ir teise atsisakyti sutarties, kuria vartotojas naudojasi pagal nacionalinę teisę, reikia orientuotis į pakankamai informuotą ir protingai pastabų bei nuovokų vidutinį vartotoją, atsižvelgiant į visus reikšmingus faktus ir visas šios sutarties sudarymo aplinkybes?

3. Jei į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai:

Ar Direktyvos 2002/65 7 straipsnio 4 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama valstybės narės nacionalinės teisės nuostata, kurioje numatyta, kad, pareiškus apie nuotoliniu būdu sudarytos vartojimo paskolos sutarties atsisakymą, paslaugos teikėjas ne tik grąžina vartotojui iš jo pagal nuotolinę sutartį gautą sumą, bet ir privalo sumokėti kompensaciją už šios sumos naudojimą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

31 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama nacionalinės teisės norma, kaip ji aiškinama nacionalinių teismų praktikoje, pagal kurią, kiek tai susiję su tarp verslininko ir vartotojo sudaryta nuotoline sutartimi dėl finansinių paslaugų, neišnyksta šio vartotojo teisė atsisakyti sutarties tuo atveju, kai aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios sutartį, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti.

32 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 2 dalies c punktą vartotojo, kuris su verslininku sudaro nuotolinę sutartį dėl finansinių paslaugų, teisė atsisakyti sutarties netaikoma sutartims, kurias aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise atsisakyti sutarties.

33 Pagrindinėje byloje iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad BGB 312d straipsnio 3 dalies 1 punkte, kuriuo į Vokietijos teisę perkeltas Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktas, numatyta, kad teisė atsisakyti sutarties išnyksta, jei sutartį dėl finansinių paslaugų aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat matyti, kad pagal *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) jurisprudenciją ši BGB nuostata netaikoma paskolos sutartims, sudarytoms su vartotoju, įskaitant nuotolines sutartis, ir kad, kiek tai susiję su minėtomis sutartimis, sutarties atsisakymo teisė neišnyksta BGB 312d straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodytu atveju.

34 Iš Direktyvos 2002/65 1 straipsnio 1 dalies, siejamos su jos 13 konstatuojamąja dalimi, matyti, kad šia direktyva iš esmės visiškai suderinami joje reglamentuojami aspektai. Pagal šią konstatuojamąją dalį šia direktyva derinamose srityse, jeigu joje nėra konkrečiai nurodyta kitaip, valstybės narės turėtų priimti tik tokias nuostatas, kokios numatytos šioje direktyvoje.

35 Kalbant apie atvejį, kai teisė atsisakyti sutarties netaikoma pagal Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktą, joje nėra nuostatų, leidžiančių valstybei narei savo nacionalinės teisės aktuose numatyti, kad vartotojas turi teisę atsisakyti sutarties tuo atveju, kai aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios sutartį, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti.

36 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktu, siejamu su jos 1 straipsnio 1 dalimi ir 13 konstatuojamąja dalimi, valstybei narei draudžiama numatyti, kad vartotojas turi teisę atsisakyti sutarties pirmesniame punkte nurodytu atveju.

37 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo principą reikalaujama, kad nacionalinės institucijos pagal savo kompetenciją visus veiksmus atliktų atsižvelgdamos į visą vidaus teisės sistemą ir taikydamos joje pripažintus aiškinimo metodus, kad būtų užtikrintas visiškas Sąjungos teisės veiksmingumas ir priimtas ja siekiamą tikslą atitinkantis sprendimas (2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Praxair MRC*, C-486/18, EU:C:2019:379, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

38 Nors Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo pareiga negali pagrįsti nacionalinės teisės aiškinimo *contra legem*, nacionaliniai teismai prireikus turi pakeisti suformuotą nacionalinių teismų praktiką, jeigu ji grindžiama nacionalinės teisės aiškinimu, kuris nesuderinamas su direktyvos tikslais (2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Związek Gmin Zagłębia Miedziowego*, C-566/17, EU:C:2019:390, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

39 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktas, siejamas su šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalimi ir 13 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip ji aiškinama nacionalinių teismų praktikoje, pagal kurią, kiek tai susiję su tarp verslininko ir vartotojo sudaryta nuotoline sutartimi dėl finansinių paslaugų, neišnyksta šio vartotojo teisė atsisakyti sutarties tuo atveju, kai šią sutartį aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į visas vidaus teisės nuostatas ir taikyti jose pripažintus aiškinimo metodus tam, kad būtų priimtas šią nuostatą atitinkantis sprendimas, prireikus pakeičiant suformuotą nacionalinę teismų praktiką, jeigu ji pagrįsta nacionalinės teisės išaiškinimu, kuris nesuderinamas su minėta nuostata.

Dėl antrojo klausimo

Pirminės pastabos

40 Visų pirma primintina, kad pagal bendradarbiavimo tarp nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo procedūrą, įtvirtintą SESV 267 straipsnyje, šis teismas nacionaliniam teismui turi duoti naudingą atsakymą, kuris pastarajam leistų išspręsti jo nagrinėjamą bylą. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Teisingumo Teismas turi išaiškinti visas Sąjungos teisės nuostatas, kurių reikia nacionaliniams teismams, kad jie išspręstų nagrinėjamas bylas, net jei šios nuostatos nėra aiškiai nurodytos šių teismų jam pateiktuose klausimuose (2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *PI*, C-230/18, EU:C:2019:383, 42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Antrasis klausimas susijęs su Direktyvos 2002/65 4 straipsnio 2 dalies, 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 1 dalies antros pastraipos antros įtraukos ir 6 dalies išaiškinimu.

42 Šiuo atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad prieš sudarydamas pagrindinėje byloje nagrinėjamą sutartį *DSL Bank* pateikė A. Romano ir L. Romano informaciją, pagal kurią „teisė atsisakyti sutarties išnyksta prieš terminą, jei sutartis yra visiškai įvykdyta ir jei paskolos gavėjas yra aiškiai su tuo sutikęs“.

43 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nors ši informacija atitinka atvejį, kai teisė atsisakyti sutarties netaikoma, remiantis Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktu, vis dėlto ji yra netiksli atsižvelgiant į nacionalinės teisės nuostatas, kaip jas išaiškino *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas), pagal kurį teisė atsisakyti sutarties neišnyksta, jei sutartis yra visiškai įvykdyta ir jei paskolos gavėjas yra aiškiai su tuo sutikęs.

44 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2002/65 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunktį vartotojas gauna informaciją, be kita ko, susijusią su šios direktyvos 6 straipsnyje numatytos teisės atsisakyti sutarties buvimu ar nebuvimu, prieš tam tikrą laiką iki jis susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos. Minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija, kurios komercinė paskirtis turi būti aiškiai nurodyta, aiškiai ir suprantamai pateikiama bet kokiu naudojamoms nuotolinio ryšio priemonėms tinkamu būdu, deramai atsižvelgiant būtent į sąžiningumo komerciniuose sandoriuose principus, taip pat principus, reglamentuojančius nepilnamečių, kurie pagal valstybių narių teisės aktus negali išreikšti savo sutikimo, apsaugą.

45 Pagal Direktyvos 2002/65 5 straipsnio 1 dalį paslaugų teikėjas visus sutarties terminus, sąlygas ir informaciją, nurodytą šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnyje, perduoda vartotojui popieriuje ar kitoje klientui prieinamoje patvarioje laikmenoje prieš tam tikrą laiką iki jis susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos.

46 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia taip performuluoti antrąjį klausimą: ar Direktyvos 2002/65 5 straipsnio 1 dalis, siejama su šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunkčiu ir 6 straipsnio 2 dalies c punktu, turi būti aiškinama taip, kad verslininko, kuris su vartotoju sudaro sutartį dėl finansinių paslaugų, pareiga aiškiai ir suprantamai informuoti šį vartotoją iki jis susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos apie teisę atsisakyti sutarties nepažeidžiama, jei šis verslininkas informuoja šį vartotoją apie tai, jog teisė atsisakyti sutarties netaikoma sutarčiai, kurią aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise atsisakyti sutarties, net jei ši informacija neatitinka nacionalinės teisės nuostatų, kaip jos aiškinamos nacionalinių teismų praktikoje, pagal kurią tokiu atveju taikoma teisė atsisakyti sutarties.

Dėl klausimo

47 Pagal Direktyvos 2002/65 5 straipsnio 1 dalį, siejamą su jos 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunkčiu, paslaugų teikėjas privalo pateikti vartotojui iki jis susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos informaciją apie šios direktyvos 6 straipsnyje numatytos teisės atsisakyti sutarties buvimą ar nebuvimą.

48 Atsižvelgiant į tai, kad pagal Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktą teisė atsisakyti sutarties netaikoma sutartims, kurias aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise atsisakyti sutarties, prieš sudarant sutartį vartotojas turi būti informuotas apie teisės atsisakyti sutarties nebuvimą šioje nuostatoje numatytu atveju.

49 Kaip matyti iš Direktyvos 2002/65 4 straipsnio 2 dalies, kol vyksta tolesnis derinimas, valstybės narės gali taikyti ar priimti griežtesnes nuostatas dėl išankstinės informacijos reikalavimų, jei tos nuostatos neprieštarauja Sąjungos teisei.

50 Vis dėlto, kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį klausimą, Direktyvos 2002/65 6 straipsnio 2 dalies c punktas, siejamas su šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalimi ir 13 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias, kiek tai susiję su tarp verslininko ir vartotojo sudaryta nuotoline sutartimi dėl finansinių paslaugų, neišnyksta šio vartotojo teisė atsisakyti sutarties tuo atveju, kai šią sutartį aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti.

51 Šiomis aplinkybėmis valstybė narė negali savo nacionalinės teisės aktuose numatyti verslininkui, kuris su vartotoju sudaro nuotolinę sutartį dėl finansinių paslaugų, pareigos pateikti šiam vartotojui iki jis susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos informaciją, kuri prieštarauja imperatyvioms Direktyvos 2002/65 nuostatoms, t. y. informaciją, susijusią su teisės atsisakyti sutarties buvimu tuo atveju, kai šią sutartį aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti.

52 Kadangi Direktyvoje 2002/65 nenumatyta vartotojo teisė atsisakyti sutarties pirmesniame punkte nurodytu atveju, negalima teigti, kad verslininkas neįvykdė įsipareigojimo pagal šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalį, siejamą su jos 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunkčiu ir 6 straipsnio 2 dalies c punktu, pateikti vartotojui reikalingą informaciją, jeigu jis neinformavo šio vartotojo apie tai, kad pagal nacionalinės teisės nuostatas tokiu atveju jis turi teisę atsisakyti sutarties, tačiau informavo, kad ši teisė netaikoma šiuo atveju.

53 Reikia pridurti, kad pagal Direktyvos 2002/65 3 straipsnio 2 dalį, siejamą su šio straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunkčiu, informacija apie teisės atsisakyti sutarties buvimą ar nebuvimą vartotojui turi būti pateikiama aiškiai ir suprantamai.

54 Šiuo klausimu yra svarbus tik vidutinio vartotojo, t. y. pakankamai informuoto, protingai pastabaus ir nuovokaus vartotojo, suvokimas (pagal analogiją žr. 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimo *Verbraucherzentrale Berlin*, C-485/17, EU:C:2018:642, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

55 Iš tiesų Direktyva 2002/65 atliktas visiškas nacionalinių nuostatų suderinimas reiškia, kad turi būti priimtas visoms valstybėms narėms bendras referencinio vartotojo kriterijaus išaiškinimas.

56 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2002/65 5 straipsnio 1 dalis, siejama su šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunkčiu ir 6 straipsnio 2 dalies c punktu, turi būti aiškinama taip, kad verslininko, kuris su vartotoju sudaro sutartį dėl finansinių paslaugų, pareiga aiškiai ir suprantamai pagal Sąjungos teisės reikalavimus informuoti pakankamai informuotą, protingai pastabų ir nuovokų vidutinį vartotoją iki jis susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos apie teisę atsisakyti sutarties nepažeidžiama, jei šis verslininkas informuoja šį vartotoją apie tai, jog teisė atsisakyti sutarties netaikoma sutarčiai, kurią aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti, net jei ši informacija neatitinka nacionalinės teisės nuostatų, kaip jos aiškinamos nacionalinių teismų praktikoje, pagal kurią tokiu atveju taikoma teisė atsisakyti sutarties.

Dėl trečiojo klausimo

57 Kadangi trečiasis klausimas pateiktas tik tuo atveju, jei į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai, atsižvelgiant į atsakymus į pirmąjį ir antrąjį klausimus, į jį atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

58 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 90/619/EEB ir direktyvas 97/7/EB ir 98/27/EB 6 straipsnio 2 dalies c punktas, siejamas su šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalimi ir 13 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama nacionalinė teisės nuostata, kaip ji aiškinama nacionalinių teismų praktikoje, pagal kurią, kiek tai susiję su tarp verslininko ir vartotojo sudaryta nuotoline sutartimi dėl finansinių paslaugų, neišnyksta šio vartotojo teisė atsisakyti sutarties tuo atveju, kai šią sutartį aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į visas vidaus teisės nuostatas ir taikyti jose pripažintus aiškinimo metodus tam, kad būtų priimtas šią nuostatą atitinkantis sprendimas, prireikus pakeičiant suformuotą nacionalinę teismų praktiką, jeigu ji pagrįsta nacionalinės teisės išaiškinimu, kuris nesuderinamas su minėta nuostata.**

2. **Direktyvos 2002/65 5 straipsnio 1 dalis, siejama su šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunkčiu ir 6 straipsnio 2 dalies c punktu, turi būti aiškinama taip, kad verslininko, kuris su vartotoju sudaro sutartį dėl finansinių paslaugų, pareiga aiškiai ir suprantamai pagal Sąjungos teisės reikalavimus informuoti pakankamai informuotą, protingai pastabų ir nuovokų vidutinį vartotoją iki jis susaistomas kokios nors nuotolinės sutarties ar ofertos apie teisę atsisakyti sutarties nepažeidžiama, jei šis verslininkas**

informuoja šį vartotoją apie tai, jog teisė atsisakyti sutarties netaikoma sutarčiai, kurią aiškiu vartotojo prašymu abi šalys yra visiškai įvykdžiusios, vartotojui nepasinaudojus teise jos atsisakyti, net jei ši informacija neatitinka nacionalinės teisės nuostatų, kaip jos aiškinamos nacionalinių teismų praktikoje, pagal kurią tokiu atveju taikoma teisė atsisakyti sutarties.

Parašai.